

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Наукова бібліотека імені М. Максимовича
Інформаційно-бібліографічний відділ

**Вища освіта та наука : інформаційний
бюлетень**

**Випуск 1 : Реформування вищої освіти в Україні та
за кордоном**

Київ 2026

Вища освіта та наука : інформаційний бюлетень / Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, Наук. б-ка імені М. Максимовича, Інформ.-бібліогр. від. ; [упоряд. В. Матюха]. – Київ : [б. в.], 2026. – Вип. 1 : Реформування вищої освіти в Україні та за кордоном. – 52 с.

Представлено список наукових публікацій освітнього спрямування з фондів Наукової бібліотеки імені М. Максимовича. Викладено методологічні та теоретичні практики наукової діяльності у вищих навчальних закладах; висвітлено технології наукової діяльності на прикладі педагогічної синергетики. Наведено методи аналізу сучасних знань та проектування науково-педагогічної діяльності; форми її організації та розвитку у вищій школі України та за кордоном. Бюлетень має систематизувати і поширювати сучасні наукові знання для покращення якості освіти здобувачів, аспірантів, фахівців європейського і світового рівня, а також для особистісного розвитку. Містить нормативні документи в галузі освіти, наукові статті викладачів закладів вищої освіти, матеріали з монографій, конференцій та інші документи. Буде корисним для педагогічних працівників, викладачів, здобувачів вищої освіти, менеджерів освітньої системи вищої професійної школи тощо.

Зміст

Зміст	3
Нормативні документи в галузі освіти	5
Реформування освіти в Україні.....	7
Освіта в умовах російсько-української війни.....	14
Заклади вищої освіти України	21
Київський національний університет імені Тараса Шевченка.....	23
Міжнародне співробітництво в галузі вищої освіти.....	29
Вища освіта за кордоном	32
Фахова підготовка в Україні	36
Вища військова освіта	39
Вища економічна освіта.....	40
Вища медична освіта	40
Мистецька освіта	42
Вища педагогічна освіта	42
Вища технічна освіта.....	43
Вища філологічна освіта.....	44
Вища юридична освіта	45
Діячі освіти України та світу	46
Алексюк Анатолій Миколайович – науковець у галузі педагогіки вищої школи.....	46
Бобир Андрій Матвійович – бандурист, диригент, педагог	46
Бучківський Іван Павлович – просвітянин, педагог	46
Гаюї Валентин (Valentin Haüy) – педагог, благодійник	47
Грищенко Микита Минович – педагог, професор кафедри педагогіки Київського університету	47
Грінченко Борис Дмитрович – педагог.....	48
Зарецький Віктор Іванович – художник і педагог	49
Зейдель Роберт (Robert Seidel) – педагог.....	49
Кучабський Василь Васильович – військовий діяч	49

Педагоги України.....	50
Пурич Стефан – професор Департаменту гуманітарних і суспільно-політичних наук (Румунія)	50
Русова Софія Федорівна	50
Сергієнко Дмитро Лаврович – педагог і науковець	51
Сергійчук Володимир – професор Київського університету, історик. педагог	51

Нормативні документи в галузі освіти

1. **Деякі** питання оплати праці педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2025 р. № 1749 // Урядовий кур'єр. – Київ **2025**. – 30 груд. (№ 266). – С. 14.

2. **Додаткова** дотація для місцевих бюджетів // Урядовий кур'єр. – Київ, **2026**. – 16 січ. (№ 12). – С. 2.

Уряд погодив розподіл фінансування закладів освіти та охорони здоров'я на 2026 рік.

3. **На освіту** і науку спрямовано рекордні 298,8 мільярда гривень // Урядовий кур'єр. – Київ, **2025**. – 6 груд. (№ 250). – С. 2.

4. **Про академічну доброчесність** : Закон України від 18 грудня 2025 року № 4742-IX // Голос України. – Київ, **2026**. – 31 січ. (№ 20). – С. 5–11.

Верховна Рада України визнає академічну доброчесність важливою передумовою провадження якісної освітньої та наукової (творчої) діяльності, здобуття якісної освіти, утвердження в суспільстві довіри до результатів навчання і наукових (творчих) досягнень, а також формування поваги до честі та гідності людини. Цей Закон проголошує базові цінності та визначає основні принципи і правила академічної доброчесності, правові та організаційні механізми її формування та забезпечення, основні ознаки і види порушень академічної доброчесності та заходи реагування на такі порушення.

5. **Про внесення** до деяких постанов Кабінету Міністрів України змін щодо врегулювання питань призначення та виплати премій і стипендій Президента України : постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2025 р. № 1747 // Урядовий кур'єр. – Київ, **2025**. – 30 грудн. № 266). – С. 14.

6. **Про внесення** змін до Формули розподілу видатків державного бюджету на вищу освіту між закладами вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 29 жовтня 2025 р. № 1392 // Урядовий кур'єр. – Київ, **2025**. – 4 листоп. (№ 225). – С. 3.

7. **Про внесення** зміни до пункту 4 Порядку виплати надбавок за вислугу років педагогічним та науково-педагогічним працівникам : постанова

Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2025 р. № 1562 // Урядовий кур'єр. – Київ, **2025**. – 5 груд. (№ 249). – С. 4.

8. **Про звільнення** Сташківа А. Б. з посади заступника Міністра освіти і науки України : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 січня 2026 р. № 55-р // Урядовий кур'єр. – Київ, **2026**. – 30 січ. (№ 25). – С. 12.

9. **Про надання** Державному університету "Київський авіаційний інститут" статусу національного : Указ Президента України 6 лютого 2026 року № 101/2026 м. Київ // Урядовий кур'єр. – Київ, **2026**. – 10 лют. (№ 33). – С. 3.

10. **Про погодження** здійснення Національним агенством із забезпечення якості вищої освіти сплати вступних, членських та інших видів обов'язкових внесків до Європ. асоціації із забезпечення якості вищої освіти і Європ. реєстру забезпечення якості вищої осв : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 січня 2026 р. № 66-р // Урядовий кур'єр. – Київ, **2026**. – 30 січ. (№ 25). – С. 12.

Відповідно до частини восьмої статті 20 Закону України "Про вищу освіту" погодитися із пропозицією Міністерства освіти і науки щодо здійснення Національним агенством із забезпечення якості вищої освіти сплати вступних, членських та інших видів обов'язкових внесків до Європейської асоціації із збереження якості вищої освіти і Європейського реєстру забезпечення чкості вищої освіти.

11. **Про реалізацію** експериментального проекту з підготовки здобувачів ступеня доктора філософії в проектній аспірантурі : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 лютого 2026 р. № 164 Київ // Урядовий кур'єр. – Київ, **2026**. – 7 лют. (№ 32). – С. 9.

12. **Традиції** з акцентом на освіту // Урядовий кур'єр. – Київ, **2026**. – 10 лют. (№ 33). – С. 2.

Президент надав Державному університету "Київський авіаційний інститут" статус національного та поспілкувався з його студентами та викладачами.

Реформування освіти в Україні

13. **Андрущенко В.** Просвітництво майбутнього / В. Андрущенко // Вища освіта України. – Київ, **2025**. – № 2 (97). – С. 5–25.

14. **Антонова А. В.** Конкуренція як інструмент публічного управління у сфері вищої освіти: сутність та чинники успіху / А. В. Антонова, В. І. Андріяш, А. В. Антонов // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, **2025**. – № 17. – С. 283–290.

15. **Базова** загальновійськова підготовка стане обов'язковою дисципліною для студентів у 2025 році // Українське Державотворення : науково-популярне періодичне видання. – Ужгород, **2025**. – Вип. 22. – С. 19–20.

16. **Бевз Г.** Комунікативні простори в освіті як технології згуртованості / Г. Бевз // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 32–33.

17. **В Україні** збільшилась кількість вишів із високим ступенем ризику: хто потрапив у список <https://www.rbc.ua/rus/news/ukrayini-zbilshilas-kilkist-vishiv-iz-visokim-1762336176.html>

Державна служба якості освіти України оприлюднила перелік закладів вищої освіти за ступенями ризику на 2025/2026 навчальний рік. Визначення рівня ризику здійснюється для контролю якості освітньої діяльності закладів. Про це пише РБК-Україна із посиланням на повідомлення Державної служби якості освіти України. Скільки вишів потрапили до кожної групи. Із 262 українських вишів, які пройшли оцінювання, 20 закладів (7%) віднесено до суб'єктів із високим ступенем ризику, 180 (69%) – із середнім, а 62 (24%) – із незначним. 05.11.2025.

18. **Все як** по книжкам // Юридичний вісник України. – Київ, **2025**. – 17–31 груд. (№ 26). – С. 9.

Міністерство освіти і науки підготувало 570 авторів та експертів до створення підручників.

19. **Демяук В. С.** Дайджест опитувань U-Report: І квартал 2025 р.(профорієнтація у шкільному середовищі, участь студентів в органах студентського самоврядування, освітнішлільне сері потреби школярів

/ В. С. Дем'яук, А. І. Гупало // Український соціум. – Київ, **2025**. – № 1 (92). – С. 110–123.

20. Дімітров Д. Вища освіта України і ринок праці: аналіз, завдання із координації і перспективи узгодження / Д. Дімітров // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 6–7.

20 листопада відбувся методологічний семінар НАПН України "Тенденції та особливості взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах війни та повоєнного відновлення України". Організатором методологічного семінару виступили НАПН України, Відділення вищої освіти, Інститут вищої освіти, ДЗВО "Університет менеджменту освіти". Модератором семінару виступив академік-секретар Відділення вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, академік НАПН України Петро Саух.

21. Дімітров Д. Продуктивні стосунки взаємного визнання / Д. Дімітров // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 16–17.

Завдяки зусиллям наукового видавництва UKEN (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska /Університету Комісії Народної Освіти в Кракові) опубліковано ґрунтовну англomовну монографію академіка НАПН України, члена-кореспондента НАН України, ректора українського державного університету імені Михайла Драгоманова Віктора Андрущенка, присвячену історії української культури від її витоків до сьогодення.

22. Дорош А. В. BIG2BE: розширення можливостей молоді через освіту, інновації та міжнародну співпрацю / А. В. Дорош // Спорт: історія та сучасність : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. : 3 квіт. 2025 р. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; [упоряд.: Е. Кузьменко, Є. Земляна, І. Фечко ; редкол.: О. Машевський та ін.]. – Київ, **2025**. – С. 99–103.

23. Драч І. Другий цикл Програми для менеджерів університетів розпочато / І. Драч // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 3.

19 вересня підсумковою онлайн-конференцією завершився перший цикл Програми професійного розвитку академічних менеджерів для керівного складу

університетів України. Ця Програма є унікальною ініціативою Міністерства освіти і науки України, що реалізує British Council Ukraine в межах спільного проєкту МОН України та World Bank Ukraine "Удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів". До розроблення Програми та проведення тренінгів у першому циклі залучено вчених Інституту вищої освіти НАПН України: директора Ірину Драч; радника при дирекції Світлану Калашикову; головного наукового співробітника відділу взаємодії університетів і суспільства Олену Оржель; старшого наукового співробітника відділу взаємодії університетів і суспільства Наталію Шофолову.

24. **Жіноче** лідерство в реформуванні управління закладів вищої освіти // Урядовий кур'єр. – Київ, 2026. – 13 лют. (№ 36). – С. 2.

Напередодні Міжнародного дня жінок і дівчат у науці, який відзначають 11 лютого, Прем'єр-міністр Юлія Свириденко зустрілася з ректорами трьох українських університетів, які втілюють реформу управління закладів вищої освіти: Київського авіаційного інституту Ксенією Семеновою, Запорізького національного університету Галиною Шило та Карпатського національного університету імені Василя Стефаника Валентиною Якубів. "Саме ці університети стали учасниками експериментального проєкту з розвитку автономії закладів вищої освіти, який розпочато 2024 року..."

25. **Карпова О.** Стан проблеми використання штучного інтелекту в закладах вищої освіти на практиці та його вплив на якість навчання (на прикладі іноземної мови) / О. Карпова, В. Бублик // Вища освіта України. – Київ, 2025. – № 2 (97). – С. 70–78.

26. **Кондур О.** Довгоочікувана монографія, присвячена навчальній книзі / О. Кондур // Освіта і суспільство. – Київ, 2025. – № 6 (87). – С. 48.

Рец. на кн.: Топузов О. М., Цепенда І. Є. Навчальна книга в освітньому процесі: національні основи, практика, досвід: монографія. – Київ: Педагогічна думка, 2025. – 208 с. Автори монографії аналізують завдання, функції, різноманітність навчальної літератури в організації та здійсненні освітнього процесу в закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної) і вищої освіти.

27. **Криштопа А. О.** Синергетичний підхід до використання штучного інтелекту у закладах вищої освіти / А. О. Криштопа // Український науково-медичний молодіжний журнал. – Київ, **2025**. – № 1 (153). – С. 157–158.

28. **Кузнецова І.** Іntenційність в освітній діяльності / І. Кузнецова, О. Рубанець // Вища освіта України. – Київ, **2025**. – № 2 (97). – С. 35–42.

Досліджується поняття інтенційності та його імплементації в освіті. Показано, що поняття інтенційності характеризує феноменологічне поле свідомості. Воно застосовується у представників філософії постмодернізму та когнітивізму, а також у застосуванні екзистенціалістсько-психоаналітичного підходу. Запропоновано дослідження інтенційності в освітній діяльності та розкривається її роль в організації освітнього процесу, розвитку пізнавальних і соціальних комунікацій. Педагогічна інтенційність сприяє розвитку творчої діяльності учасників освітнього процесу.

29. **Лазаренко Н.** Освіта в умовах цифровізації / Н. Лазаренко, С. Кізім // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 18–19.

Цьогоріч Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського з повагою та честю приймав гостей-учасників XVI Міжнародної науково-практичної конференції "Трансформація освіти в умовах цифровізації: методологія, теорія, досвід, проблеми" із закладів вищої освіти, працівників наукових установ, а також викладачів коледжів, закладів професійної освіти, вчителів шкіл, ліцеїв та гімназій України: Київ, Житомир, Хмельницький, Харків, Одеса, Луцьк, Чернігів, Запоріжжя, Донецьк, Львів, Тернопіль та ін.

30. **Людський** капітал у повоєнному відродженні України / інф. "Світу" // Світ. – Київ, **2025**. – Груд. (№ 23). – С. 3.

"Освіта, наука, інновації: людський капітал у повоєнному відродженні України" – так називався Міжнародний форум, організаторами якого виступили Українська Рада Миру, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Національна академія наук України, Національна академія педагогічних наук України, Мала академія наук України, КНУ імені Тараса Шевченка, КНЕУ імені Вадима Гетьмана, Міжнародний науково-

технічний університет імені академіка Юрія Бугая, УСПП, Українська асоціація зовнішньої політики України та Український Альянс.

31. **Лях Т. Л.** "У новому навчальному році я хочу побажати кожному з нас сили й стійкості. Щоб навіть у непростих обставинах ми зберігали людяність..." / Т. Л. Лях ; підготували Н. Фіголь, Т. Файчук // Вечірній Київ. – Київ, **2025**. – Верес. (№ 6). – С. 5–7.

Проректор з науково-педагогічної та соціально-гуманітарної роботи Київського столичного університету імені Бориса Грінченка; професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Факультету психології Лях тетяна Леонідівна про пріоритети розвитку безбар'єрного освітнього простору в Україні.

32. **Мірошниченко К.** Відзначаємо, шануємо, плануємо / К. Мірошниченко // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 8–9.

10 жовтня 2025 року відбувся урочистий захід, присвячений 30-річчю Всеукраїнської асоціації працівників професійно-технічної освіти за участі членів Президії і Ради ВАПП, представників закладів професійної освіти та друзів професійної освіти. Зустріч однодумців відбулася в атмосфері теплового спілкування представників урядових структур, наукової еліти, об'єднань роботодавців із активом організації, відбувся обмін думками, спрямованими на реалізацію завдань нової професійної освіти. За активну громадську позицію та з нагоди ювілейної дати понад 300 працівники закладів професійної освіти отримали відзнаки і нагороди.

33. **Місток** між школою та університетськими заняттями // Урядовий кур'єр. – Київ, **2025**. – 12 груд. (№ 254). – С. 1.

"Кабінет Міністрів затвердив політику «зимового вступу», яку ініціював Президент України. Це буде експериментальний проєкт підготовчого відділення з розширеною програмою та новими можливостями для вступників. Відтепер заклади вищої освіти відкриватимуть набір на 3–6-місячне навчання з підготовкою до НМТ. Обов'язкові українська мова, математика та історія України, а також один вибірковий предмет (іноземна, природничі дисципліни

або література) – по 90 аудиторних годин кожен. Навчання можливе в денному та дистанційному форматах".

34. **Мороз Л. І.** Стиль інтелектуальної діяльності як чинник успішності адаптації студентів до навчання у ЗВО / Л. І. Мороз // Вісник Національного університету оборони України. – Київ, **2025**. – № 3 (85). – С. 141–151.

35. **Олейников С. М.** Науково-дослідна діяльність аспірантів: інформаційно-програмне забезпечення / С. М. Олейников // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – Харків, **2024**. – Вип. 47. – С. 510–525.

36. **Олійник О.** Компетентнісний підхід до викладання суспільствознавчих дисциплін як ключовий напрям модернізації сучасної освіти / О. Олійник, О. Солошенко // Новий колегіум. – Харків, **2025**. – № 3 (119). – С. 76–84.

37. **Пахут А. В.** Проблеми дублювання повноважень та перспективи партнерства органів студентського самоврядування та профспілкових організацій студентів ЗВО / А. В. Пахут // Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – Рівне, **2025**. – Вип. 1 (24). – С. 165–167.

38. **Ректори** вишів мають оприлюднити результати своєї діяльності // Українське Державотворення. – Ужгород, **2025**. – Вип. 22. – С. 20.

39. **Рябчий І.** Перформативна модель освіти: філософська критика формальної раціональності в освітньому процесі / І. Рябчий // Вища освіта України. – Київ, **2025**. – № 2 (97). – С. 52–57.

40. **Сосницький Ю.** Брендуння вищого навчального закладу як інструмент формування іміджу / Ю. Сосницький, В. Мірошніченко // Народознавчі зошити. – Львів ; Київ, **2025**. – № 2 (182). – С. 327–332.

41. **Ткаченко Л.** Рефлексія XII Усепольського педагогічного з'їзду / Л. Ткаченко // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 14.

Науковий і соціальний вплив XII Усепольського педагогічного з'їзду "Людяність як проблема педагогіки та завдання освіти" очевидний хоча б тому, що

дискусії тривають і після офіційних засідань, а їхня проблематика зачіпає все більше дотичних галузей. Учені діляться роздумами та інсайтами.

42. **Фруктова Я.** Програма академічної мобільності: сучасний тренд чи унікальний досвід становлення фахівця? / Я. Фруктова // Вечірній Київ. – Київ, 2025. – Верес. (№ 6). – С. 12–15.

43. **Шевченко В.** Фундаментально-технічна підготовка бакалаврів в умовах цифровізації та освітніх інновацій / В. Шевченко, М. Тропіна // Молодь і ринок. – Дрогобич, 2025. – № 9 (241). – С. 117–123.

44. **Шеремета Ю.** Освіта як фундамент миру. V Саміт перших леді та джентльменів "Освіта, що моделює світ" / Ю. Шеремета // Освіта і суспільство. – Київ, 2025. – № 5 (86). – С. 1. 22.

З ініціативи Першої леді України Олени Зеленської 12 і 13 вересня в Києві відбувся V Саміт перших леді та джентльменів «Освіта, що моделює світ». Цьогоріч захід зібрав найбільшу з часу заснування кількість учасників. Нинішній Саміт присвячений освіті якоснові миру, сталого розвитку, рівності та співпраці. У центрі уваги чотири головні напрями: доступ до освіти як базового права незалежно від обставин, зокрема під час війни; технології та інновації з наголосом на їх етичному використанні; роль освіти впромоції миру та гуманітарних цінностей; учителювання як покликання й професія, що формує покоління. Перша леді України під час Саміту зазначила, що йдеться про шкільні уроки в буквальному сенсі, і про уроки життя, що їх змушені отримати українці. "Головний урок у тому, що права людини, ніби такі очевидні, захищені, фундаментальні, – зовсім не даність. Їх потрібно виборювати й захищати. Право на освіту, право просто піти до школи, вступити до закладу вищої освіти, розвиватися нам зараз також доводиться щоденно фізично захищати", – наголосила Олена Зеленська.

45. **Шеремета Ю.** Профорієнтаційний хаб запрацював на Київщині / Ю. Шеремета // Освіта і суспільство. – Київ, 2025. – № 6 (87). – С. 3.

Профорієнтаційний хаб – простір, де з метою професійного самовизначення можна спробувати себе в різних професіях, відкрився на базі Броварського професійного коледжу в межах проєкту DECIDE за сприяння Міністерства

освіти і науки України ТА Київської облдержадміністрації. Загальний бюджет проекту – 4,8 млн грн. "Це має стати частиною освітнього процесу в усіх громадах України", – зауважив Дмитро Завгородній, заступник Міністра освіти і науки України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації. Нині в Україні діє десять таких хабів у шести областях: Київській, Львівській, Чернігівській, Полтавській, Одеській та Івано-Франківській.

46. **Шулікін Д.** Штучний інтелект в освіті / Д. Шулікін // Світ. – Київ, 2025. – Груд. (№ 23). – С. 1, 4.

Цьогорічне опитування засвідчило, що понад 87% українських учителів тією чи іншою мірою використовують відповідні інструменти в своїй практиці. Світові тренди у галузі ШІ, український контекст, а також дослідження наших науковців нещодавно обговорили на загальних зборах Національної академії педагогічних наук України на тему "Цифрова трансформація освіти: штучний інтелект в сучасному освітньому просторі". Перед науковцями-педагогами в епоху штучного інтелекту постає низка завдань – від визначення місця і ролі ШІ в освіті, розроблення педагогіки його застосування до визначення методичних можливостей використання.

47. **Шурупова К. В.** Антикорупційне законодавство як один із інструментів антикорупційного менеджменту в системі функціонування закладів вищої освіти / К. В. Шурупова, О. М. Барчак // Науковий вісник Львівської академії. Економіка, менеджмент та право. – Кропивницький, 2025. – Вип. 9. – С. 86–93.

48. **Яцюк С.** Топ-10 університетів України: хто вкладає в комфорт студентів найбільше. Режим доступу: <https://rubryka.com/blog/top-10-universytetiv-ukrayiny-hto-vkladaye-v-komfort-studentiv-najbilshe/>

СумДУ очолив рейтинг за витратами на одного мешканця – 34989 грн.

Освіта в умовах російсько-української війни

49. **Аналіз** потреб студентів у промоції психологічної готовності до протидії екологічним та епідемічним загрозам здоров'ю людини в умовах війни

/ О. Креденцер, Т. Ларіна, Т. Кулаєва, А. Савченко // Організаційна психологія. Економічна психологія. – Київ, **2025**. – № 3 (36). – С. 7–17.

50. **Бабелюк О. В.** Деструктивний вплив травматичних переживань на психологічну безпеку особистості студента / О. В. Бабелюк // Вісник Національного університету оборони України. – Київ, **2025**. – № 3 (85). – С. 25–32.

51. **Близнюк В. В.** Освітня складова людського капіталу України з погляду перспектив повоєнного відтворення / В. В. Близнюк, Л. П. Гук, Р. Я. Левін // Український соціум. – Київ, **2025**. – № 1 (92). – С. 86–109.

52. **Бойченко М.** Громадянське виховання заради культури і через культуру / М. Бойченко // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 31.

Знаменитий вислів "Патріотизм є останнім прихистком негідника" належить Семюелу Джонсону – видатному англійському письменнику XVII століття. Кращі представники української культури були патріотами України – саме як країни, яку вони сприймали як справжню європейську країну, як країну високої світової культури.

53. **Бойченко М.** Нормалізація культурної травми: межі вибіркової інклюзивності для освіти і суспільства у ситуації війни / М. Бойченко // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 29–31.

54. **Бутенко Д.** Теоретичні основи організації дистанційного навчання у закладі вищої освіти (на прикладі ДВНЗ "ДДПУ" / Д. Бутенко // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Дніпро, **2025**. – № 2 (108). – С. 19–29.

55. **Використання системи Moodle як способу оптимізації навчального процесу в умовах воєнного стану** / Т. Ілащук, К. Бобкович, Н. Давидова, Н. Бабчук-Понич, В. Присяжнюк // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2025**. – № 9 (241). – С. 59–65.

56. **Вороной І. В.** Ризик розвитку тунельного синдрому у здобувачів освіти під час дистанційного навчання / І. В. Вороной // Український науково-медичний молодіжний журнал. – Київ, **2024**. – № 1 (145). – С. 115–116.

57. **Гончарова Н.** Педагогічні умови розвитку цифрової компетентності викладачів у системі неформальної освіти / Н. Гончарова // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Дніпро, **2025**. – № 2 (108). – С. 29–37.

58. **Горань Н.** Вплив цифрової тривожності на ментальне здоров'я та академічну продуктивність здобувачів в умовах дистанційного навчання / Н. Горань, О. Сиченко // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Дніпро, **2025**. – № 2 (108). – С. 136–148.

59. **Гоцуляк Н. Є.** Порівняльний аналіз особистісних проявів і психологічної саморегуляції студентів offline та online / Н. Є. Гоцуляк // Вісник Національного університету оборони України. – Київ, **2025**. – № 3 (85). – С. 83–90.

60. **Гудим І.** Соціально-педагогічний супровід дітей та молоді з ООП в умовах дистанційного навчання / І. Гудим // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 36–37.

В умовах повномасштабної військової агресії РФ проти України система освіти та соціального захисту опинилася перед безпрецедентними викликами. Особливо вразливою категорією є діти та молодь з особливими освітніми потребами (ООП), для яких кризові умови сьогодення створюють численні бар'єри та ускладнюють доступ до базових прав, включаючи право на якісну освіту, соціальну адаптацію та психологічну підтримку. Актуальність розроблення та практичного впровадження цих технологій визначається потребою їх соціального супроводу та підтримки в складних соціально-економічних умовах в Україні, зумовлених російською агресією.

61. **Значення** підвищення професійної компетентності викладачів під час воєнного стану / С. М. Шамало, А. С. Демидчук, С. М. Чухрай, Н. М. Невмержицька, Н. М. Димар // Український науково-медичний молодіжний журнал. – Київ, **2024**. – № 2 (147). – С. 84–85.

Значно ширше, аніж лише як захист прав людей з інвалідністю та іншими особливими потребами. Сучасні дослідники пишуть, що передусім маємо

будувати інклюзивне суспільство, у якому усі повинні бути не просто рівними перед законом, але також усі мають піклуватися про те, аби закон захищав усіх, щоби кожна громадянка і кожен громадянин мали можливість повною мірою реалізовувати свої права і виконувати свої обов'язки.

62. Кагановська Т. Організаційно-правові засади участі закладів вищої освіти в розвитку молодіжної інфраструктури України в умовах воєнного стану / Т. Кагановська // Право України. – Київ, **2025**. – № 5. – С. 105–121.

63. Кобець О. В. Психологічні чинники суб'єктивного благополуччя викладачів ЗВО в умовах воєнного часу / О. В. Кобець, Л. І. Мороз // Вісник Національного університету оборони України. – Київ, **2025**. – № 5 (87). – С. 72–79.

64. Королькова І. Ізмаїл представив Одещину на національному форумі з безпечної освіти / І. Королькова // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 5.

Ізмаїл у складі делегації Одеської області взяв участь у Національному форумі партнерства "Безпечне освітнє середовище під час війни: політика і практика", що відбувся в Києві під егідою ЮНЕСКО та Фонду Президента України з підтримки освіти, науки та спорту за підтримки Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Безпечна освіта – фундамент стійкості громад та інвестиція в успішне майбутнє України.

65. Котовська О. П. Культурні освітні установи України як агенти сенсу та стійкості українців у воєнний час / О. П. Котовська, Е. А. Афонін, О. О. Любиченко // Український соціум. – Київ, **2025**. – № 2 (93). – С. 204–207.

66. Кушнерик М. О. Ресурси психологічної адаптації студентів до умов війни / М. О. Кушнерик, Т. Д. Перепелюк // Вісник Національного університету оборони України. – Київ, **2025**. – № 3 (85). – С. 125–131.

67. Листопад О. Нічого про ветеранів – без ветеранів / О. Листопад // Світ. – Київ, **2025**. – Груд. (№ 24). – С. 7.

За станом здоров'я, задля догляду за недієздатними родичами чи за віком війни звільняються з лав Сил оборони й повертаються у цивільне життя. Наскільки болісним є це повернення? Що держава робить для допомоги ветеранам у цьому процесі? Який має конкурсні програми з фінансування проєктів ветеранського бізнесу. А як держава і суспільство сприяють поверненню в цивільне життя, наприклад, науковців і викладачів університетів? Адже за майже чотири роки війни наука пішла вперед, з'явилися нові відкриття, технології, публікації. Як науковцю, який на війні вивчав розташування сил ворога і тактико-технічні характеристики зброї, наздогнати своїх колег, які вивчали предмет своїх наукових досліджень?

68. **Мачинська Н.** Феномен транскордонного діалогу / Н. Мачинська // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 46.

Рец. на кн.: Міжнародний освітній простір: розвиток в умовах соціокультурної трансформації: монографія / Н. М. Авшенюк, Г. В. Товканець та кол. авт. За заг. ред. Н. М. Авшенюк, Г. В. Товканець. Ужгород, 2025. 392 с. Серед численних педагогічних наукових доробків останнього часу особливу зацікавленість як теоретиків, так і практиків викликають колективні монографії, актуальність яких зумовлена наявністю нових поглядів на функції й завдання освіти як соціального феномену у розвитку громадянського суспільства й кожної окремої особистості.

69. **Остролуцька Л.** Людський капітал – головний стратегічний ресурс України / Л. Остролуцька, Д. Шулікін // Світ. – Київ, **2025**. – Груд. (№ 24). – С. 1, 4–5.

Четвертий рік широкомасштабної війни росії проти України наша країна бореться за життя, за незалежність, за справедливий мир. Ми не знаємо, коли, але добре знаємо, як закінчиться ця війна: з честю для нас і з ганьбою для агресора. Але яким він буде цей новий мир? Про це запитав у своєму вступному слові на відкритті Міжнародного форуму "Освіта, наука, інновації: людський капітал у повоєнному відродженні України", що відбувся в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова, ректор цього вишу Віктор Андрущенко. "Очевидну відповідь на це запитання, – продовжив він, –

має дати наш форум – разом із керівництвом держави та представниками громадянського суспільства".

70. **Потапчук Є. М.** Вплив перфекціонізму на емоційний комфорт здобувачів вищої освіти / Є. М. Потапчук, Д. Є. Карпова // Вісник Національного університету оборони України. – Київ, **2025**. – № 4 (86). – С. 168–175.

71. **Разом** лікуємо рани війни: Університет Грінченка допомагає реабілітації військових // Вечірній Київ. – Київ, **2025**. – Верес. (№ 6). – С. 36.

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка отримав лист вдячності від Благодійного фонду "Рух назустріч" та військовослужбовців Збройних Сил України за послідовну допомогу у фізичній та психологічній реабілітації захисників і захисниць нашої держави.

72. **Рейтинг 2025 рік:** правові події, проблеми, закони, креативні юристи, актуальні наукові видання // Юридичний вісник України. – Київ, **2025**. – 17–31 груд. (№ 26). – С. 10–13.

73. **Ритікова Н. В.** Освіта в умовах війни / Н. В. Ритікова // Український науково-медичний молодіжний журнал. – Київ, **2024**. – № 2 (147). – С. 71–72.

74. **Сафін О. Д.** Суб'єктивна оцінка ситуації та адаптаційна готовність як чинники адаптації здобувачів до навчання у закладі вищої освіти / О. Д. Сафін, С. Ю. Діхтяренко // Вісник Національного університету оборони України. – Київ, **2025**. – № 5 (87). – С. 165–171.

75. **Сопілко І.** "Творимо майбутнє разом" ... / І. Сопілко // Юридичний вісник України. – Київ, **2025**. – 1–15 листоп. (№ 22). – С. 10–11.

Спікер Сейму Литовської Республіки Юозас Олекас, який відвідав Київ, став Doctor Honoris Causa Київського університету права НАН України.

76. **Ткаченко І.** Емоційне вигорання в освітньому середовищі: фактори ризику та ефективні стратегії подолання / І. Ткаченко, К. Безцінна // Вища освіта України. – Київ, **2025**. – № 2 (97). – С. 96–101.

77. **Урись Т.** Еліта – за розвиток / Т. Урись // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 1–3.

11–12 грудня в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова відбувся Міжнародний форум "Освіта, наука, інновації: людський капітал у повоєнному відродженні України", який об'єднав провідних науковців, освітян, державних діячів, представників бізнесу та міжнародних організацій для обговорення ключових векторів розвитку людського потенціалу держави в умовах повоєнної відбудови. Організаторами події стали Українська Рада Миру; Український державний університет імені Михайла Драгоманова; Національна академія наук України; Національна академія педагогічних наук України; Мала академія наук України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана; Міжнародний науковотехнічний університет імені академіка Юрія Бугая; Український союз промисловців і підприємців; Українська асоціація зовнішньої політики України; Компанія Прогрестех-Україна; Український Альянс. На захід завітав третій Президент України, голова Наглядової ради університету Віктор Ющенко.

78. **Урись Т.** Платформа стратегічного діалогу. Післявоєнна Україна зіткнеться з викликами, до яких варто готуватися вже сьогодні / Т. Урись // Україна молода. – Київ, **2025**. – 24 груд. (№ 51). – С. 9.

Міжнародний форум "Освіта, наука, інновації: людський капітал у повоєнному відродженні України", який відбувся в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова за ініціативи Української ради миру, став майданчиком відкритого діалогу між науковцями, освітянами, державними діячами, представниками бізнесу та міжнародних організацій.

79. **Фіданян О.** Освіта під час війни: школа як острівець довіри і безпеки / О. Фіданян // Вечірній Київ. – Київ, **2025**. – Верес. (№ 6). – С. 1–4.

80. **Філіпчук Г.** Край "неприборканої Пісні, недомріяної Мрії" / Г. Філіпчук // Слово Просвіти. – Київ, **2025**. – 13-19 листоп. (№ 45). – С. 1–2.

Дорогою до світла... Світло з тими, хто його прагне. Так сприймалася атмосфера Другого Міжнародного симпозіуму "Мистецтво як культурно-

освітній бренд: проблеми та пріоритети розвитку", що проходив під патронатом Національної комісії України у справах ЮНЕСКО та був приурочений до двох знакових ювілеїв: 150-річчя Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 80-річчя ЮНЕСКО.

81. **Фруктова Я.** Програма академічної мобільності: сучасний тренд чи унікальний досвід становлення фахівця? / Я. Фруктова // Вечірній Київ. – Київ, **2025**. – Верес. (№ 6). – С. 12–15.

82. **Черленяк І. І.** Стратегічне управління розвитком університетської освіти та виклики "третьої світової гібридної війни" / І. І. Черленяк, М. Ю. Токар // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, **2025**. – № 15. – С. 274–285.

83. **Шеремета Ю.** Навчально-інноваційний випробувальний центр відкрито у ХНУ міського господарства ім. О. М. Бекетова / Ю. Шеремета // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 5.

84. **Sopivnyk R.** The system of organising career guidance for pedagogical specialities of life sciences universities / R. Sopivnyk, S. Machynska // Humanities studios: pedagogy, psychology, philosophy. – Kyiv, **2025**. – Vol. 13, N 2. – P. 20–37.

Формування національної свідомості студентів університетів наук про життя засобами неформальної освіти.

Заклади вищої освіти України

85. **Волощук С.** 110 років на освітянській ниві. Роздуми над минулим та сьогоднішнім ВСП "Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету" / С. Волощук // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 23–25.

Історія заснування, становлення та розвитку Відокремленого структурного підрозділу "Ужгородський торговельно-економічний фаховий коледж Державного торговельно-економічного університету" нерозривно пов'язана з буремними віхами ХХ–початку ХХІ століття в минулому Закарпаття, України, Європи.

86. **Грищенко І.** Спільний успіх – особисте щастя. До 95-річчя від заснування Київського національного університету технологій і дизайну / І. Грищенко // Україна молода. – Київ, **2025**. – 5 листоп. (№ 44). – С. 8–9.

В умовах війни РФ проти України освіта, школа, університет, педагогіка поряд з економікою є основою, плацдармом нашої перемоги і майбутнього. Київський національний університет технологій і дизайну (КНУТД), який у цьому році перейшов 95-літній рубіж від дня заснування, працює для цього. На карті вищої освіти України КНУТД займає чільне місце, він також знаний у Європі й усьому світі. За останні 10 років науковцям університету присуджено чотири Державні премії України в галузі науки і техніки й одну Національну премію ім. Бориса Патона. П'ять учених стали лауреатами Національної премії України імені Бориса Патона у 2023 р.

87. **Кононенко А.** "Це шлях чоловіка, і його треба пройти..." / А. Кононенко ; спілкувалася І. Королькова // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 12–14.

Директор Дунайського фахового коледжу Національного університету "Одеська морська академія" Андрій Кононенко. Людина, яка створила електронні підручники, стала науковцем, кандидатом наук, пройшла війну, а нині в Ізмаїлі виховує майбутнє покоління українців – тих, кому відбудовувати Україну.

88. **Лазаренко Н.** Освіта в умовах цифровізації / Н. Лазаренко, С. Кізім // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 18–19.

Цьогоріч Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського з повагою та честю приймав гостей-учасників XVI Міжнародної науково-практичної конференції "Трансформація освіти в умовах цифровізації: методологія, теорія, досвід, проблеми" із закладів вищої освіти, працівників наукових установ, а також викладачів коледжів, закладів професійної освіти, вчителів шкіл, ліцеїв та гімназій України: Київ, Житомир, Хмельницький, Харків, Одеса, Луцьк, Чернігів, Запоріжжя, Донецьк, Львів, Тернопіль та ін. Змішаний формат проведення конференції завдяки чіткій

організації на платформі Zoom у цьому році об'єднав знаних учених із Польщі, Мексики, Норвегії та України – понад 600 учасників.

89. **Філіпчук Г.** "От де, люди, наша слава, Слава України!!
/ Г. Філіпчук // Слово Просвіти. – Київ, **2025**. – 9-15 жовт. (№ 40). – С. 1–2.

Думки-спогади про Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, який відзначає 150-річчя.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

90. **Бутенко Н.** Методологічні засади діяльності кафедри педагогіки у формуванні кадрового потенціалу для забезпечення якості вищої освіти / Н. Бутенко // Кафедра педагогіки Київського університету: історичний поступ та сучасність : наук. зб. ст. авт.-учасників Всеукр. наук.-теорет. конф. з міжнар. участю (10–11 квіт. 2025 р.), присвяч. 175-річчю створення каф. педагогіки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т психології, Каф. Педагогіки ; [передм. А. А. Марушкевич]. – Київ : Компринт, **2025**. – С. 100–103.

91. **Відзначили** дослідників Голодомору // Слово Просвіти. – Київ, **2025**. – 18–24 груд. (№ 50). – С. 8.

*27 листопада, до Дня вшанування пам'яті жертв Голодомору-геноциду, Православна Церква України вручила високі церковні нагороди двом видатним дослідникам злочину комуністичного режиму, вчиненого проти української нації. Від імені Митрополита Київського і всієї України Епіфанія відзнаки вручив Архімандрит Михайлівського Золотоверхого монастиря отець Феодосій. Орденом святого великомученика Юрія Переможця «за жертвовність у захисті добра та правди» нагороджено професора **Володимира Сергійчука** – завідувача кафедри історії світового українства Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Професор Сергійчук здійснив величезний внесок у розкриття злочинів кремля проти української нації. Протягом понад 15 років він працював в архівах України, по криницях збираючи дані про знищених дітей у роки геноциду.*

92. **Волик А.** Як зробити міждисциплінарність реальністю? Досвід наукового марафону КНУ імені Тараса Шевченка для підготовки команд дослідників "Горизонт Європа" / А. Волик // Світ. – Київ, **2025**. – Груд. (№ 23). – С. 8.

Сучасна наука – це про складні виклики, які не мають простих відповідей. Вони потребують глибоких рішень і досліджень на стику галузей. До того ж стрімкий розвиток технологій – від штучного інтелекту до біоінженерії – вимагає комплексного підходу до досліджень. Усе це робить міждисциплінарність не просто бажаною, а необхідною для розвитку науки й технологій. Програма "Горизонт Європа" – флагманський інструмент Європейського Союзу з фінансування науки та інновацій – ставить міждисциплінарність однією з вимог отримання грантів на дослідження.

93. **Головко Н.** Дослідження педагогічної спадщини професорів кафедри педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка молодими науковцями / Н. Головко // Кафедра педагогіки Київського університету: історичний поступ та сучасність : наук. зб. ст. авт.-учасників Всеукр. наук.-теорет. конф. з міжнар. участю (10–11 квіт. 2025 р.), присвяч. 175-річчю створення каф. педагогіки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т психології, Каф. Педагогіки ; [передм. А. А. Марушкевич]. – Київ : Компрінт, **2025**. – С. 45–54.

94. **Дацюк Г.** "Віктор Зарецький. 100" / Г. Дацюк // Слово Просвіти. – Київ, **2025**. – 25–31 груд. (№ 51/52). – С. 9.

До 100-річчя Віктора Зарецького: ретроспективна виставка у Національному музеї Тараса Шевченка в Києві. 2025 року відзначено 100-річчя Віктора Зарецького – митця, який перетворив живопис на форму мислення. Лауреат Шевченківської премії, художник, який поєднав академічну школу, модернізовані народні образи та естетику європейської сецесії, створивши нову пластичну мову – глибоку, інтелектуальну, українську.

95. **Денисова В.** Координація в системі управління ЗВО як умова підвищення її ефективності (на прикладі Навчально-наукового інституту

філології КНУ імені Тараса Шевченка в умовах військового стану в Україні) / В. Денисова // Кафедра педагогіки Київського університету: історичний поступ та сучасність : наук. зб. ст. авт.-учасників Всеукр. наук.-теорет. конф. з міжнар. участю (10–11 квіт. 2025 р.), присвяч. 175-річчю створення каф. педагогіки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т психології, Каф. Педагогіки ; [передм. А. А. Марушкевич]. – Київ : Компринт, **2025**. – С. 118–122.

96. **Есе студентів** Київського національного університету імені Тараса Шевченка, присвячені 175-річчю створення кафедри педагогіки // Там само. – С. 170–180.

97. **Жихорська О.** Забезпечення викладачами кафедри педагогіки реалізації тематики робочих програм навчальних дисциплін у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка / О. Жихорська // Кафедра педагогіки Київського університету: історичний поступ та сучасність : наук. зб. ст. авт.-учасників Всеукр. наук.-теорет. конф. з міжнар. участю (10–11 квіт. 2025 р.), присвяч. 175-річчю створення каф. педагогіки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т психології, Каф. Педагогіки ; [передм. А. А. Марушкевич]. – Київ : Компринт, **2025**. – С. 92–100.

98. **Загороднюк І.** Юрій Волненко – зоолог, таксидерміст київських зоологічних музеїв / І. Загороднюк // *Novitates theriologicae* : бюлетень Українського теріологічного товариства. – Київ, **2025**. – Pars 17. Теріологія на локдауні. – С. 156–159.

Працював у зоологічному музеї Київського університету (1959?–1963).

99. **Кожушко І.** Ступінь задоволення очікувань студентів від організації навчання в університеті під час воєнного стану проблеми та шляхи вирішення / І. Кожушко // Кафедра педагогіки Київського університету: історичний поступ та сучасність : наук. зб. ст. авт.-учасників Всеукр. наук.-теорет. конф. з міжнар. участю (10–11 квіт. 2025 р.), присвяч. 175-річчю створення каф. педагогіки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т

психології, Каф. Педагогіки ; [передм. А. А. Марушкевич]. – Київ : Компрінт, **2025**. – С. 127–145.

100. **Кузьменко Н.** Передумови становлення наукової педагогічної школи у Київському університеті / Н. Кузьменко // Там само. – С. 27–35.

101. **Левицька Л.** Морально-ціннісні виміри творчої спадщини викладачів кафедри педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Л. Левицька // Там само. – С. 35–44.

102. **Луканська А.** Відеоігри як нова ідеологічна зброя / А. Луканська // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 11.

Цифрова розважальна індустрія активно використовується як інструмент впливу на масову свідомість. Про те, як її застосовує наш ворог, йдеться у дослідженні команди ГО "Lingva Lexa" "Нова зброя впливу. Як кремль використовує відеоігри для пропаганди війни", яке презентували у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. У заході брали участь його автори, студенти, науковці та викладачі. "Єдина зброя, яку має наше співтовариство, – це освіта", – наголосила проректорка з міжнародного співробітництва КНУ імені Тараса Шевченка Ксенія Смирнова. "Lingva Lexa" співпрацює з правоохоронними органами України та проводить розслідування російських воєнних злочинів.

103. **Луканська А.** Платформа DigiUni готова до апробації / А. Луканська ; фото Центру комунікацій КНУ імені Тараса Шевченка // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 4.

Консорціум у складі десяти українських та семи європейських університетів, а також інших учасників створює всеукраїнську цифрову освітню екосистему. Над цим завданням працюють у межах масштабного проєкту Erasmus+. Його попередні підсумки обговорили на Міжнародній конференції "Цифрова трансформація вищої освіти України: побудова інтегрованої екосистеми", що відбулася в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. "За допомогою цифрових інструментів ми забезпечили стійкість освітньої системи під час війни", – нагадав ректор КНУ Володимир Бугров.

104. **Майданюк Т.** Особливості використання інтерактивних технологій у Київському університеті імені Тараса Шевченка під час воєнного стану / Т. Майданюк // Кафедра педагогіки Київського університету: історичний поступ та сучасність : наук. зб. ст. авт.-учасників Всеукр. наук.-теорет. конф. з міжнар. участю (10–11 квіт. 2025 р.), присвяч. 175-річчю створення каф. педагогіки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т психології, Каф. Педагогіки ; [передм. А. А. Марушкевич]. – Київ : Компрінт, **2025**. – С. 158–169.

105. **Марушкевич А.** Педагогіка в Київському університеті: історія, сьогодення / А. Марушкевич // Там само. – С. 6–21.

106. **Мурашкінцев А.** Філософська – освітня парадигма STEM-інновацій у структурі досліджень кафедри педагогіки / А. Мурашкінцев // Кафедра педагогіки Київського університету: історичний поступ та сучасність : наук. зб. ст. авт.-учасників Всеукр. наук.-теорет. конф. з міжнар. участю (10–11 квіт. 2025 р.), присвяч. 175-річчю створення каф. педагогіки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т психології, Каф. Педагогіки ; [передм. А. А. Марушкевич]. – Київ : Компрінт, **2025**. – С. 107–110.

107. **Новак Р.** Навчання в епоху штучного інтелекту як один із напрямів досліджень кафедри педагогіки / Р. Новак // Там само. – С. 110–116.

108. **Олійник Л.** Практика розвитку soft skills, особистісної комунікації управління (керівника навчального підрозділу) / Л. Олійник // Кафедра педагогіки Київського університету: історичний поступ та сучасність : наук. зб. ст. авт.-учасників Всеукр. наук.-теорет. конф. з міжнар. участю (10–11 квіт. 2025 р.), присвяч. 175-річчю створення каф. педагогіки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т психології, Каф. Педагогіки ; [передм. А. А. Марушкевич]. – Київ : Компрінт, **2025**. – С. 123–125.

109. **Перший ювілей Альянсу EUniWell** // Київський університет. – Київ, **2025**. – № 8. – С. 2.

"Університетська делегація на чолі з ректором Володимиром Бугровим взяла участь у святкуванні п'ятиріччя Альянсу EUniWell - European University for Well-Being, що відбулося в Кельнському університеті (Німеччина). Упродовж трьох днів тривали стратегічні дискусії ректорів, відкриті лекції, панелі та фестиваль ідей FestiWell – символ єдності та взаємного збагачення університетських спільнот. Під час засідання 9-ї Асамблеї ректорів EUniWell було ухвалено рішення про приєднання до Альянсу нового, дванадцятого партнера – Варшавського медичного університету. Представники КНУ зустрілися з польськими колегами, обговоривши можливості співпраці ННЦ «Інститут біології та медицини». Також було розглянуті питання бюджетування, стратегічного управління та майбутнього фінансування альянсів європейських університетів у межах наступного багаторічного фінансового рамкового плану ЄС (MFF 2028). Делегація КНУ наголосила на важливості включення українських університетів у європейські освітні програми, зокрема Erasmus+ та механізми фінансування альянсів".

110. Плахотнік О. Досвід організації модульної технології навчання у педагогічній творчості А.М. Алексюка / О. Плахотнік, У. Толіпов // Кафедра педагогіки Київського університету: історичний поступ та сучасність : наук. зб. ст. авт.-учасників Всеукр. наук.-теорет. конф. з міжнар. участю (10–11 квіт. 2025 р.), присвяч. 175-річчю створення каф. педагогіки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т психології, Каф. Педагогіки ; [передм. А. А. Марушкевич]. – Київ : Компринт, **2025**. – С. 54–59.

111. Сердюк А. Проблема ефективності залікових та екзаменаційних форм контролю в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: недоліки традиційних підходів та можливі альтернативи / А. Сердюк // Там само. – С. 145–157.

112. Спіцин Є. Внесок Т.Є. Галушко у вдосконалення лекційного викладу / Є. Спіцин // Кафедра педагогіки Київського університету: історичний поступ та сучасність : наук. зб. ст. авт.-учасників Всеукр. наук.-теорет. конф. з міжнар. участю (10–11 квіт. 2025 р.), присвяч. 175-річчю створення каф.

педагогіки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т психології, Каф. Педагогіки ; [передм. А. А. Марушкевич]. – Київ : Компринт, **2025**. – С. 74–92.

113. **Траверсе Т.** Освітня діяльність в політико-психологічному вимірі / Т. Траверсе // Там само. – С. 23–27.

114. **Тулін К.** Внесок кафедри педагогіки Київського університету у формування концептуальних засад розвитку системи внутрішнього забезпечення якості освіти / К. Тулін // Там само. – С. 103–105.

115. **A cross-sectional** study of cigarette smoking, electronic cigarettes among students of Taras Shevchenko Kyiv National University campus / I. Shcherbaniuk, G. Gnyloskurenko, T. Yaremchenko, N. Molochuk // Український науково-медичний молодіжний журнал. – Київ, **2024**. – № 2 (145). – С. 15–22.

Крос-секційне дослідження куріння сигарет та електронних сигарет серед молоді студмістечка Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Міжнародне співробітництво в галузі вищої освіти

116. **Бойчук В.** Турбота про людяність. XII Усепольський педагогічний з'їзд "Людяність як педагогічна проблема та завдання освіти" / В. Бойчук // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 12–13.

Упродовж трьох днів, з 16 по 18 вересня, у Вармінсько-Мазурському університеті в Ольштині відбувся XII Усепольський педагогічний з'їзд з теми "Людяність як педагогічна проблема та завдання освіти", на який зібралися освітяни і науковці. У заході взяли участь понад 300 дослідників, які представляли різні педагогічні напрями та галузі. Ідея Усепольських педагогічних з'їздів належить професору Збігнєву Квецінському, педагогу та соціологу освіти, співзасновнику Польського педагогічного товариства та його багаторічному голові. З'їзди проводять кожні три роки, їх організовує правління Польського педагогічного товариства у співпраці з Комітетом педагогічних наук Польської академії наук. Національну академію педагогічних наук України на з'їзді представляв ректор Харківського національного

педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, академік НАПН України Юрій Бойчук.

117. Бондаренко Л. Криком кричить правда / Л. Бондаренко // Слово Просвіти. – Київ, **2025**. – 4–17 груд. (№ 48/49). – С. 3.

В Українському Вільному Університеті (Ukrainische Freie Universitat) відкривали таїну й силу "Запізнілого вороття" на мультимедіалекції професора Миколи Тимошика. Друга публічна лекція київського професора Миколи Тимошика в Мюнхені (перша була для громади катедрального собору Св. Покрови і Св Андрія УГКЦ) назавжди вкарбується у літопис Українського Вільного Університету як день глибокого емоційного та інтелектуального потрясіння. Університет, що протягом десятиліть є незламним форпостом української думки в Європі, приймав видатну постать – професора Миколу Тимошика, чия 25-річна колосальна праця стала не просто науковим дослідженням, а справжнім чином повернення історичної пам'яті.

118. Васютіна Т. Зміст особливості фахової післядипломної підготовки студентів і вчителів початкової школи до організації партнерської взаємодії в досвіді України та Норвегії / Т. Васютіна // Порівняльна професійна педагогіка. – Київ; Хмельницький, **2024**. – Т. 14, вип. 2. – С. 13–24.

119. Дімітров Д. Підписано знаковий меморандум про співпрацю / Д. Дімітров // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 4.

8 жовтня в Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка і Українському Вільному Університеті (Мюнхен, Федеративна Республіка Німеччина) відбулася урочиста онлайн-церемонія підписання Меморандуму про співпрацю. Подія стала важливим етапом розвитку міжнародного освітнього партнерства й підтвердила прагнення університетів до співпраці у спільному європейському науково-освітньому просторі. Від ЛНУ імені Тараса Шевченка участь у зустрічі взяли ректор, професор Олена Караман, а також представники наукової й студентської спільноти. Український Вільний Університет представляла його ректор, професор Лариса Дідковська.

120. Дімітров Д. Продуктивні стосунки взаємного визнання / Д. Дімітров // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 16–17.

Презентація книги академіка Віктора Андрущенка. Завдяки зусиллям наукового видавництва UKEN (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska /Університету Комісії Народної Освіти в Кракові) опубліковано ґрунтовну англomовну монографію академіка НАПН України, члена-кореспондента НАН України, ректора українського державного університету імені Михайла Драгоманова Віктора Андрущенка, присвячену історії української культури від її витоків до сьогодення. Професор Пьотр Борек – почесний доктор УДУ імені Михайла Драгоманова.

121. Міхно О. Українсько-угорський педагогічний діалог / О. Міхно // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 4.

3 жовтня в Посольстві Угорщини в Україні відбувся урочистий захід, присвячений 250-річчю від дня народження Терези Брунсвік та вшануванню пам'яті Софії Русової – видатних педагогинь, фундаторок дошкільної освіти. Організатори – Посольство Угорщини в Україні та Педагогічний музей України. Захід відкрив Надзвичайний і Повноважний Посол Угорщини в Україні Антал Хеїзер, який наголосив на культурно-освітній співпраці між Україною та Угорщиною. Василь Кремень зупинився на символічності поєднання імен Терези Брунсвік і Софії Русової – двох видатних постатей, яких єднає ідея гуманістичного виховання. Графиня фон Брунсвік була засновником дитячих садків в Угорщині з 1 липня 1828 року, заснувала Асоціацію жінок в Буді і Пешті та ініціювала інститут для навчання жінок, послідовно підтримували їх рівність. Русова Софія – українська просвітителька, теоретик і практик дошкільної й позашкільної освіти.

122. Україну вивчатимуть студенти й науковці світу // Урядовий кур'єр. – Київ, **2025**. – 25 груд. (№ 263). – С. 2.

"60 наукових та освітніх студій із 23 країн долучилися до Глобальної коаліції українських студій – платформи, що об'єднує університети та академічні інституції навколо спільної мети: поширення достовірного знання про Україну, її історію, культуру та сучасність з окремим акцентом на Крим і кримських татар як невід'ємну частину українського історичного, культурного та суспільного простору".

123. **Шеремета Ю.** Видатний польський вчений Тадеуш Александер – Doctor Honoris Causa НАПН України / Ю. Шеремета // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 14.

19 листопада Президія НАПН України присвоїла звання почесного доктора (Honoris Causa) НАПН України професору звичайному, доктору хабілітованому з педагогіки, професору Ягеллонського університету (м. Краків) Тадеушу Александеру. Професор Тадеуш Александер – видатний польський вчений, дослідник проблем андрагогіки, теорії і методики освіти дорослих, автор перших в Європі академічних підручників «Андрагогіка», засновник першої у Польщі та Європі кафедри андрагогіки, організатор фундаментальних андрагогічних досліджень. Він до глибини серця любить свою рідну вітчизну – Польщу, має особливе почуття любові до України й до Всього Світу.

Вища освіта за кордоном

124. **Амеліна С.** Дуальна форма навчання: досвід німецьких закладів вищої освіти / С. Амеліна, Р. Тарасенко // Humanities studios: pedagogy, psychology, philosophy : the founder of the journal / National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine ; ed. board: S. Nikolaienko, V. Shynkaruk, I. Pyzhyk [et al.]. – Kyiv, **2024**. – Vol. 15, N 2. – С. 8–14.

125. **Бідюк Н.** Інституційний консалтинг у вищій освіті США: підтримка молодих лідерів і управлінських команд / Н. Бідюк // Порівняльна професійна педагогіка. – Київ ; Хмельницький, **2025**. – Т. 15, вип. 1. – С. 7–15.

126. **Бойчук В.** Турбота про людяність. XII Усепольський педагогічний з'їзд "Людяність як педагогічна проблема та завдання освіти" / В. Бойчук // Освіта і суспільство. – Київ **2025**. – № 5 (86). – С. 12–13.

Упродовж трьох днів, з 16 по 18 вересня, у Вармінсько-Мазурському університеті в Ольштині відбувся XII Усепольський педагогічний з'їзд з теми "Людяність як педагогічна проблема та завдання освіти", на який зібралися освітяни і науковці. У заході взяли участь понад 300 дослідників, які

представляли різні педагогічні напрями та галузі. Ідея Усепольських педагогічних з'їздів належить професору Збігнєву Квєцінському, педагогу та соціологу освіти, співзасновнику Польського педагогічного товариства та його багаторічному голові. З'їзди проводять кожні три роки, їх організовує правління Польського педагогічного товариства у співпраці з Комітетом педагогічних наук Польської академії наук. Національну академію педагогічних наук України на з'їзді представляв ректор Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, академік НАПН України Юрій Бойчук.

127. **Дімітров Д.** Dies Academicus – 2025 Українського Вільного Університету. 80-річчя діяльності Українського Вільного Університету в Мюнхені / Д. Дімітров // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 22–23.

Ювілейну дату відзначено під почесним патронатом міського голови Мюнхена Дітера Райтера, що наголосило на міжкультурній інтеграції Українського Вільного Університету, враховуючи соціальну місію університетів.

128. **Забіяка І.** Європейська система професійної освіти і навчання: на шляху до уніфікованого підходу / І. Забіяка // Порівняльна професійна педагогіка. – Київ ; Хмельницький, **2025**. – Т. 15, вип. 1. – С. 24–31.

129. **Лиман Р.** Теоретичні та методичні засади розвитку лідерської компетентності офіцерів збройних сил США / Р. Лиман // Порівняльна професійна педагогіка. – Київ ; Хмельницький, **2024**. – Т. 14, вип. 2. – С. 157–181.

130. **Малафєєва К. Ю.** Основні моделі та інструменти фінансування закладів вищої освіти в Україні та за кордоном / К. Ю. Малафєєва // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, **2025**. – № 13. – С. 244–252.

131. **Осадченко І.** Актуальні тенденції управління освітою майбутніх спеціалістів у вищих політехнічних коледжах Китаю / І. Осадченко, Я. У // Humanities studios: pedagogy, psychology, philosophy. – Kyiv, **2024**. – Vol. 15, N 2. – С. 102–111.

132. **Петрова С.** Дуальна форма здобуття освіти у Німеччині: структура, динаміка, порівняльні аспекти впровадження в Україні / С. Петрова // Порівняльна професійна педагогіка. – Київ ; Хмельницький, **2025**. – Т. 15, вип. 1. – С. 153–165.

133. **Постригач Н.** Розвиток змісту професійної підготовки вчителів природничих дисциплін у Туреччині / Н. Постригач // Порівняльна професійна педагогіка. – Київ ; Хмельницький, **2025**. – Т. 15, вип. 1. – С. 16–23.

134. **Сова М.** Інформаційно-методичне забезпечення мовної освіти в Університетах Китаю / М. Сова // Порівняльна професійна педагогіка. – Київ ; Хмельницький, **2024**. – Т. 14, вип. 2. – С. 182–191.

135. **Ткаченко Л.** Рефлексія XII Усепольського педагогічного з'їзду / Л. Ткаченко // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 14.

Науковий і соціальний вплив XII Усепольського педагогічного з'їзду «Людяність як проблема педагогіки та завдання освіти» очевидний хоча б тому, що дискусії тривають і після офіційних засідань, а їхня проблематика зачіпає все більше дотичних галузей. Учені діляться роздумами та інсайтами.

136. **Ушенко В.** На порозі гріха / В. Ушенко // Українська літературна газета. – Чернівці, **2025**. – Жовт. (№ 10). – С. 42.

В ізраїльських школах обов'язковим предметом є тора. Тора – це п'ятикнижжя Мойсея, (відоме нам теж як частина християнського вчення), що окремо є святою книгою всіх іудей і основою іудейського віровчення. Її обов'язково має знати не просто кожен іудей, а й кожний свідомий громадянин Ізраїлю.

137. **Чепіль М.** Інноваційні технології як інструмент трансформації освітнього процесу: досвід США / М. Чепіль, Н. Саковець, А. Санайко // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2025**. – № 9 (241). – С. 13–18.

138. **Шунков В.** Компаративний аналіз професійної підготовки фармацевтів в університетах України та Великої Британії / В. Шунков // Порівняльна професійна педагогіка. – Київ ; Хмельницький, **2024**. – Т. 14, вип. 2. – С. 108–121.

139. **Gura O.** Foreign experience of software testing engineers training: analysis of educational standards and programs of Asian Universities / O. Gura // Порівняльна професійна педагогіка. – Київ ; Хмельницький, **2024**. – Т. 14, вип. 2. – С. 122–130.

Зарубіжний досвід підготовки інженерів з тестування програмного забезпечення: аналіз освітніх стандартів та програм Азійських університетів.

140. **Kostenko I. V.** Fostering critical thinking skills in higher education students: an analysis of best practices in the UK / I. V. Kostenko, I. I. Bodrova // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – Харків, **2024**. – Вип. 47. – С. 490–509.

Стратегії виховання критичного мислення у здобувачів вищої освіти: аналіз передових практик Великобританії.

141. **Lapshyna O.** Integrating applied linguistics and language studies: foreign experience and implications for Ukraine / O. Lapshyna, O. Dorofeyeva, O. Komochkova // Порівняльна професійна педагогіка. – Київ ; Хмельницький, **2025**. – Т. 15, вип. 1. – С. 68–74.

Інтеграція прикладної лінгвістики та мовних студій: зарубіжний досвід та перспективи для України.

142. **Latsyshyna O.** EU educational policies and their impact on internationalization and inclusion in higher education / O. Latsyshyna // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2025**. – № 9 (241). – С. 100–104.

Освітня політика ЄС та її вплив на інтернаціоналізацію та інклюзію у вищій освіті.

143. **Lysak H.** The integration of artificial intelligence in EFL instruction across Europe: a critical review of tools, methods and impacts / H. Lysak // Порівняльна професійна педагогіка. – Київ ; Хмельницький, **2025**. – Т. 15, вип. 1. – С. 48–55.

Інтеграція штучного інтелекту у викладанні англійської мови як іноземної в Європі: критичний огляд інструментів, методів та впливу.

144. **Martynyuk O.** AI tools in foreign language teaching: and cons of Ukrainian and foreign practices / O. Martynyuk // Порівняльна професійна педагогіка. – Київ ; Хмельницький, **2024**. – Т. 14, вип. 2. – С. 65–73.

Інструменти ШІ у викладанні іноземних мов: переваги та недоліки в українській та зарубіжній практиці.

145. **Mosha N. F. V.** The Role of Libraries in Supporting Research Data Management in Higher Education Institutions with a Focus on Tanzania / N. F. V. Mosha, P. Ngulube // Бібліотечний вісник. – Київ, **2025**. – № 4 (280). – С. 71–86.

Роль бібліотек у підтримці управління даними досліджень у вищих навчальних закладах з акцентом на Танзанію.

Фахова підготовка в Україні

146. **Андрощук І.** XIII Міжнародна науково-практична конференція "Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи" / І. Андрощук // Освіта і суспільство : всеукраїнська газета / Національна академія педагогічних наук України. – Київ, **2025**. – № 6 (87), листопад-грудень. – С. 10–11.

6–7 листопада 2025 року на базі Хмельницького національного університету відбулася XIII Міжнародна науково-практична конференція "Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи", яка раз у два роки проводиться Хмельницьким національним університетом у співпраці з Національною академією педагогічних наук (НАПН) України. Організаторами конференції виступили: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, Хмельницький національний університет, Інститут професійної освіти НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Наукове педагогічне товариство «Польща-Україна», Академія прикладних наук Стефана Баторія (Республіка Польща), Університет Марії Кюрі-Скłodовської в Любліні (Республіка

Польща); Люблінська політехніка (Республіка Польща), Сілезька академія (Республіка Польща); Братиславський університет економіки і менеджменту (Словацька Республіка). Науково-практична конференція охопила наукові товариства із різних країн, зокрема України, Польщі, Азербайджану тощо. Конференція була проведена у змішаному форматі, що уможливило активне залучення близько 700 науковців, дослідників, педагогів, здобувачів вищої освіти із 115 закладів освіти.

147. Драч І. Другий цикл Програми для менеджерів університетів розпочато / І. Драч // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 3.

19 вересня підсумковою онлайн-конференцією завершився перший цикл Програми професійного розвитку академічних менеджерів для керівного складу університетів України. Ця Програма є унікальною ініціативою Міністерства освіти і науки України, що реалізує British Council Ukraine в межах спільного проєкту МОН України та World Bank Ukraine "Удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів". До розроблення Програми та проведення тренінгів у першому циклі залучено вчених Інституту вищої освіти НАПН України: директора Ірину Драч; радника при дирекції Світлану Калашнікову; головного наукового співробітника відділу взаємодії університетів і суспільства Олену Оржель; старшого наукового співробітника відділу взаємодії університетів і суспільства Наталію Шофолову.

148. Кислюк К. Особливості функціонування альтиметричної методології Research Interest Score (на прикладі профілів викладачів Національного аерокосмічного університету "Харківський авіаційний інститут") / К. Кислюк // Бібліотечний вісник. – Київ, **2025**. – № 3 (279). – С. 43–54.

149. Ковтун С. Новий тренд профтехосвіти у Шосткинському ВПУ / С. Ковтун // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 6–7.

У сучасному освітньому просторі, де традиційні методи навчання трансформуються під впливом інновацій та вимог ринку праці, Шосткинське вище професійне училище робить значний крок вперед, відкривши Кулінарний хаб. Хаб у закладі освіти – це багатофункціональний простір, що охоплює освітні, соціальні, практичні та розвивальні аспекти, створюючи унікальне

середовище, практичний майданчик для навчання, співпраці та взаємодії. Поєднання традиційних навчальних лабораторій і майстерень у діяльності кулінарногохабу створює потужну синергію, що значно посилює освітній процес у закладі. Тут здобувачі освіти отримують реальний практичний досвід, працюючи із сучасним обладнанням, вивчаючи нові технології приготування їжі та опановуючи тонкощі кулінарного мистецтва.

150. Кравченко О. Співпраця закладу вищої освіти та роботодавців щодо професійної підготовки соціальних працівників / О. Кравченко // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – Львів, **2024**. – Вип. 41. – С. 3–12.

151. Мірошніченко К. Відзначаємо, шануємо, плануємо / К. Мірошніченко // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 8–9.

10 жовтня 2025 року відбувся урочистий захід, присвячений 30-річчю Всеукраїнської асоціації працівників професійно-технічної освіти за участі членів Президії і Ради ВАПП, представників закладів професійної освіти та друзів професійної освіти. Зустріч однодумців відбулася в атмосфері теплого спілкування представників урядових структур, наукової еліти, об'єднань роботодавців із активом організації, відбувся обмін думками, спрямованими на реалізацію завдань нової професійної освіти. За активну громадську позицію та з нагоди ювілейної дати понад 300 працівники закладів професійної освіти отримали відзнаки інагороди.

152. Фруктова Я. Програма академічної мобільності: сучасний тренд чи унікальний досвід становлення фахівця? / Я. Фруктова // Вечірній Київ. – Київ, **2025**. – Верес. (№ 6). – С. 12–15.

Програми академічної мобільності – це можливості для здобувачів освіти різних освітньо-кваліфікаційних рівнів (бакалавр, магістр, доктор філософії), молодих та досвідчених науково-педагогічних працівників (асистенти кафедр, викладачі, доценти, професори) та науковців (молодші старші наукові працівники) навчатися, викладати, стажуватися або проводити дослідження в іншому закладі вищої освіти чи науковій установі, як в Україні, так і за кордоном, з метою обміну досвідом ,розвитку загальних та спеціальних (фахових)компетентностей її учасників, підвищення якості освіти та

інтеграції в міжнародний освітній простір. Авторка запитує про особистий досвід участі в програмах мобільності здобувачів освіти різних рівнів Факультету журналістики Університету Грінченка.

153. **Kamenska I.** Implementation of electronic document management in the occupational safety management system: Modern approaches to the training of future professional education specialists / I. Kamenska, O. Bokshyts // Соціум. Документ. Комунікація. – Переяслав, **2025**. – Т. 10, № 1. – С. 8–21.

Впровадження електронного документообігу в систему управління охорони праці: сучасні підходи у підготовці майбутніх фахівців професійної освіти.

Вища військова освіта

154. **Вінтоняк В. Ф.** Сучасні трансформації комунікацій у військовій освіті / В. Ф. Вінтоняк // Вісник Національного університету оборони України. – Київ, **2025**. – № 5 (87). – С. 36–43.

155. **Дубровинський Г. Р.** Розвиток особистісних активів у курсантів ЗВО в процесі проявів резильєнтності / Г. Р. Дубровинський, Б. П. Лазоренко, А. Ю. Ділай // Вісник Національного університету оборони України. – Київ, **2025**. – № 4 (86). – С. 55–61.

В сучасних умовах, коли на теренах нашої Держави вирує війна, вибір молоддю майбутньої професії військового, пов'язаної з ризиками для них життя, дозволяє нам зосередити увагу на процесі підготовки курсантів у військових закладах вищої освіти (ЗВО). Дослідження зосереджено на розвитку особистісних активів курсантів в процесі проявів резильєнтності. Важливе місце в дослідженні було присвячено розгляду резильєнтності, як динамічному процесу, що визначає конструкт стійкості, тому за основу взяли восьмикомпонентну модель резильєнтності (Cheng, King, and Oswald, 2020), яка розглядає резильєнтність як динамічне утворення, яке знаходиться в постійному розвитку.

156. **Криворучко В.** Система професійного розвитку викладачів вищого військового навчального закладу Національної гвардії України / В. Криворучко // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2025**. – № 7/8 (239/240). – С. 56–65.

Вища економічна освіта

157. **Данильченко В.** Формування економічної культури студентів гуманітарного профілю в процесі фахової підготовки / В. Данильченко // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Дніпро, **2025**. – № 2 (108). – С. 38–46.

158. **Лінський Р. В.** Роль університетського середовища у розвитку підприємницького мислення здобувачів економічних спеціальностей / Р. В. Лінський, Т. В. Мокієнко // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, **2025**. – № 15. – С. 115–120.

159. **Плаксієнко В. Я.** Формування цифрової грамотності здобувачів економічної освіти в умовах діджиталізації обліково-фінансової сфери / В. Я. Плаксієнко, Р. В. Лінський // Інвестиції: практика та досвід. – Київ, **2025**. – № 14. – С. 85–92.

Вища медична освіта

160. **Біба А. Ю.** Значення фізичної підготовки студентів-медиків в умовах військових дій / А. Ю. Біба // Український науково-медичний молодіжний журнал. – Київ, **2024**. – № 4 (151). – С. 36–37.

161. **Бойченко О. М.** Медіаграмотність як основа цифрової компетенції майбутніх лікарів / О. М. Бойченко, Т. Д. Бублій, Т. О. Петрушанко // Актуальні проблеми сучасної медицини. – Полтава, **2025**. – Т. 25, вип. 4 (92). – С. 344–347.

162. **Дмитруліна Н. Ю.** Значення фізичного виховання в підготовці майбутніх військових лікарів на факультеті підготовки лікарів для Збройних Сил України / Н. Ю. Дмитруліна // Український науково-медичний молодіжний журнал. – Київ, **2024**. – № 4 (151). – С. 47.

163. **Кафедри** внутрішньої медицини №2 Полтавського державного медичного університету 50 років // Ліки України. – Київ, **2025**. – № 6/7 (292/293). – С. 40–44.

164. **Лісова К. М.** Сучасні аспекти викладання акушерства в медичному університеті / К. М. Лісова // Клінічна анатомія та оперативна хірургія. – Чернівці, **2025**. – Т. 24, № 3 (91). – С. 62–65.

165. **Михалко М. М.** Значення фізичної підготовки студентів-медиків в умовах військових дій / М. М. Михалко // Український науково-медичний молодіжний журнал. – Київ, **2024**. – № 4 (151). – С. 71–72.

166. **Оцінювання** прихильності до здорового способу життя серед студентів медичних закладів вищої освіти, лікарів-інтернів і лікарів-практиків / І. Г. Палій, К. В. Ксенчина, Д. В. Палій, Т. В. Шмигельська // Сімейна медицина. Європейські практики. – Київ, **2025**. – № 3 (113). – С. 67–77.

167. **Оцінювання** психологічного стану здобувачів медичної освіти в умовах війни залежно від місця перебування / Ю. М. Колесник, І. В. Геруш, Д. Ю. Рязанов, Т. О. Ілащук, В. О. Курило, В. Л. Підлубний, А. Д. Городокін // Сучасні медичні технології. – Запоріжжя, **2025**. – Т. 17, № 4 (67). – С. 257–265.

168. **Півторак В. І.** Історія Кафедри клінічної анатомії та оперативної хірургії Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова / В. І. Півторак, М. В. Бурков // Клінічна анатомія та оперативна хірургія. – Чернівці, **2025**. – Т. 24, № 3 (91). – С. 72–80.

169. **Сучасні** оздоровчо-рекреаційні технології як складова ресурсного забезпечення профілактики синдрому емоційного вигорання здобувачів вищої медичної освіти в умовах воєнного стану / М. М. Рябушко, О. В. Петришин, Л. Г. Кириленко, Є. В. Захаренко, В. Д. Величко // Актуальні проблеми сучасної медицини : вісник Української медичної стоматологічної академії. – Полтава, **2025**. – Т. 25, вип. 3 (91). – С. 330–337.

170. **Фізичне** виховання здобувачів вищої медичної освіти в умовах війни: аспекти здорового способу життя майбутніх військових медиків / Д. О. Козак, Н. Д. Козак, Н. Ю. Дмитруліна, Д. С. Белан, Н. В. Лебідь

// Український науково-медичний молодіжний журнал. – Київ, **2024**. – № 4 (151). – С. 61–62.

171. **Шевченко М. Я.** Оздоровча діяльність студентів в освітньому просторі вищих медичних навчальних закладів / М. Я. Шевченко // Український науково-медичний молодіжний журнал. – Київ, **2024**. – № 4 (151). – С. 98–100.

Мистецька освіта

172. **Кіцила Я.** Вищий музичний інститут ім. М. Лисенка: історичний та історіографічний аспекти / Я. Кіцила // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2025**. – № 9 (241). – С. 161–167.

173. **ПаньокТ В.** Колористичні засади живописної підготовки у формуванні творчих здібностей здобувачів освіти художніх спеціальностей / ПаньокТ, В. Гриньова // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2025**. – № 7/8 (239/240). – С. 17–23.

174. **Шмагало Р.** Роль Тараса Шевченка у просторі української мистецької освіти / Р. Шмагало // Народознавчі зошити. – Львів ; Київ, **2025**. – № 2 (182). – С. 247–258.

Вища педагогічна освіта

175. **Кривошея Д.** Формування дослідницьких умінь майбутніх викладачів у педагогічній теорії та практиці / Д. Кривошея // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Дніпро, **2025**. – № 2 (108). – С. 65–72.

176. **Паска Т.** Соціальні мережі як засіб формування мотивації до професійного зростання майбутніх педагогів закладів професійної освіти / Т. Паска, Ю. Воробчак, В. Бурчак // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2025**. – № 9 (241). – С. 69–75.

177. **Роганов М.** Освітні компоненти "Основи охорони праці" та "Охорона праці в галузі" в педагогічних закладах вищої освіти як основа формування культури безпеки в освітньому середовищі / М. Роганов

// Гуманізація навчально-виховного процесу. – Дніпро, **2025**. – № 2 (108). – С. 102–113.

178. **Топольник Я.** Використання цифрових освітніх середовищ у професійній підготовці майбутніх викладачів закладів вищої школи / Я. Топольник // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Дніпро, **2025**. – № 2 (108). – С. 178–186.

Вища технічна освіта

179. **Кислюк К.** Особливості функціонування альтиметричної методології Research Interest Score (на прикладі профілів викладачів Національного аерокосмічного університету "Харківський авіаційний інститут") / К. Кислюк // Бібліотечний вісник. – Київ, **2025**. – № 3 (279). – С. 43–54.

180. **Кудряков О.** Комплекс діагностичних методик для дослідження параметрів психологічного благополуччя студентів технічного університету / О. Кудряков // Організаційна психологія. Економічна психологія. – Київ, **2025**. – № 3 (36). – С. 62–73.

181. **Листопад О.** Як виховати в країні сильну й успішну інженерну еліту? / О. Листопад, Л. Остролуцька, Д. Шулікін // Світ. – Київ, **2025**. – Жовт. (№ 20). – С. 1, 4–5.

На запитання газети "Світ" відповідає ректор Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" Анатолій Мельниченко. У смарт-шелтері КПІ побував і Президент України Володимир Зеленський. У День науки він зустрівся з ректором університету Анатолієм Мельниченко та науковцями й освітянами. КПІ – єдиний університет України, який є засновником одразу трьох наукових парків.

182. **Лопушняк В.** Професійне становлення особистості фахівця технологій: партнерство та його види / В. Лопушняк, Ю. Срібна, В. Титаренко // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2025**. – № 7/8 (239/240). – С. 24–30.

183. **Марковець О.** Особливості викладання дисциплін "Сучасне програмне забезпечення" в контексті підготовки бакалаврів спеціальності "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" / О. Марковець, О. Кухтяк, М. Кухтяк // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2025**. – № 7/8 (239/240). – С. 56–65.
184. **Пучков І.** Використання хмарних технологій під час викладання інформатики в ЗВО України / І. Пучков, К. Сухоручко // Гуманізація навчально-виховного процесу. – Дніпро, **2025**. – № 2 (108). – С. 89–102.
185. **Effectiveness** of blended learning in the informatics course: analysis of online and offline formats / О. Pashchenko, Y. Koroviaka, О. Mamaikin, Т. Kozhushkina, V. Rastsvietaiev // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2025**. – № 7/8 (239/240). – С. 51–56.

Ефективність змішаного навчання на курсі інформатики: аналіз онлайн- та офлайн-форматів.

Вища філологічна освіта

186. **Біскуб І.** Просування стандартів ЄС у мовній освіті: Україна на шляху до Європейського Союзу / І. Біскуб // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2025**. – № 7/8 (239/240). – С. 31–36.
187. **Бровко К.** Цифрові технології як чинник активізації пізнавальної спрямованості студентів університету в процесі вивчення іноземної мови / К. Бровко // Вища освіта України. – Київ, **2025**. – № 2 (97). – С. 64–69.
188. **Змійова І.** Професійна освіта перекладачів в цифрову добу: виклики міждисциплінарності / І. Змійова, І. Паненко, Д. Панченко // Новий колегіум. – Харків, **2025**. – № 3 (119). – С. 31–35.
189. **Прісовська Г. Є.** Використання Google Workspace для підвищення ефективності вивчення української мови як іноземної / Г. Є. Прісовська, О. В. Іванова // Мова : науково-теоретичний часопис з мовознавства. – Одеса, **2024**. – № 42. – С. 47–58.

190. **Tynnyi V.** AI-driven pedagogical shifts in foreign language learning environments / V. Tynnyi // Молодь і ринок. – Дрогобич, **2025**. – № 9 (241). – С. 112–117.

Зміни до освітніх підходів до навчання іноземних мов засобами штучного інтелекту.

Вища юридична освіта

191. **Бошицький Ю.** Київському університету права НАН України – 30 років: інтерв'ю з ректором Юрієм Бошицьким / Ю. Бошицький ; розмову вів Віктор Ковальський // Юридичний вісник України. – Київ, **2025**. – 17–31 груд. (№ 26). – С. 6–9.

Київський університет права Національної академії наук України відзначив свій 30-річний ювілей 12 грудня 2025 року. Це унікальний навчальний заклад, створений у системі НАН України, який поєднує фундаментальну науку та освітній процес, готуючи покоління правників, що творять майбутнє української держави.

192. **Оніщук М.** Європейські практики суддівської освіти: уроки для України / М. Оніщук ; Розмову вів Федір Мороз // Юридичний вісник України. – Київ, **2025**. – 1–15 листоп. (№ 22). – С. 6–8.

193. **Пеняєв С.** Правова освіта без бар'єрів / С. Пеняєв // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 6.

Нещодавно в Одеському ліцеї № 69 відбулася панельна дискусія "Правовий захист учасників освітнього процесу". Захід став майданчиком для відкритого діалогу між керівниками закладів освіти, юристами та представниками правоохоронних органів. Учасники зібралися з однією метою – напрацювати ефективні алгоритми дій, що дозволить захищати права учнів, педагогів і батьків у щоденному існуванні. Завершальним етапом стало відкрите обговорення та формування резолюції. У документі зафіксовано ключові тези та пропозиції, які було презентовано на серпневій конференції освітян.

194. **Правнича** освіта працюватиме на Українську безпеку // Юридичний вісник України. – Київ, **2025**. – 23–30 листоп. (№ 24). – С. 5.

Всеукраїнський конкурс студентських правотворчих ініціатив з призовим фондом у 500000 гривень.

195. У **Київському** університеті права НАН України започатковано Музей сучасної правової думки імені Юрія Шемшученка // Юридичний вісник України. – Київ, **2025**. – 17–31 груд. (№ 26). – С. 36.

Діячі освіти України та світу

Алексюк Анатолій Миколайович – науковець у галузі педагогіки вищої школи

196. **Бахмач Л.** Цінності виховання у науковій спадщині А. М. Алексюка / Л. Бахмач // Кафедра педагогіки Київського університету: історичний поступ та сучасність : наук. зб. ст. авт.-учасників Всеукр. наук.-теорет. конф. з міжнар. участю (10–11 квіт. 2025 р.), присвяч. 175-річчю створення каф. педагогіки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т психології, Каф. Педагогіки ; [передм. А. А. Марушкевич]. – Київ : Компрінт, **2025**. – С. 64–70.

Бобир Андрій Матвійович – бандурист, диригент, педагог

197. **Міхно О.** 110 років від дня народження Андрія Бобира (1915–1994), співака-бандуриста, диригента, педагога / О. Міхно // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 46.

Педагогічна діяльність А. Бобира – ціла епоха українського бандурного мистецтва. Впродовж десятиліть роботи в Київській консерваторії (1938–41, 1949–79) він виховав плеяду майбутніх майстрів: М. Гвоздя, С. Баишана, А. Омельченка, Н. Москвіну, Н. Павленко, В. Кухту та ін.

Бучківський Іван Павлович – просвітянин, педагог

198. **Олійник М.** Листи учителю [Бучківський Іван Павлович (1923–2024)] / М. Олійник // Слово Просвіти. – Київ, **2025**. – 13–19 листоп. (№ 45). – С. 11.

День народження великого просвітянина (віродив "Просвіту" на Городоччині і керував нею 25 років), учителя, активного громадського діяча, шевченколюбця зі Львівщини Івана Павловича Бучківського. Він так любив життя, що відійшов у засвіти на 101-му році життя у 2024 році. Неоцінним дарунком на 100-річчя батьку було видання дітьми книги-життєпису "Моїх 100 літ...".

Гаюї Валентин (Valentin Haüy) – педагог, благодійник

199. **Міхно О.** 280 років від дня народження Валентина Гаюї (Valentin Haüy; 1745–1822), французького педагога, одного із засновників тифлопедагогіки / О. Міхно // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 44–45.

Валентин Гаюї – педагог, благодійник, який заснував в Парижі й Петербурзі декілька шкіл та підприємств для сліпих, один з зачинателів перших навчальних закладів для незрячих у світі. До XVIII століття світ не знав навчальних закладів для сліпих. За рішенням Всесвітньої організації охорони здоров'я дата його народження відзначається як День сліпих. У лютому 1785 педагог заснував Інститут для сліпих дітей, який пізніше отримав статус Національного інституту молодих сліпих. 5 грудня 1786 його вихованці надрукували працю Гаюї «Essai sur l'éducation des aveugles» – першу у світі книгу, видану для сліпих. А 26 грудня того ж року 24 учні продемонстрували свої досягнення у Версалі перед Людовиком XVI: вони вміли читати, писати, знали арифметику, географію й навіть грали в оркестрі. Завдяки підтримці короля діяльність Гаюї отримала схвалення Французької академії наук і мистецтв та фінансову допомогу Філантропічного товариства.

**Грищенко Микита Минович – педагог, професор кафедри педагогіки
Київського університету**

200. **Міхно О.** 125 років від дня народження Микити Грищенка (1900–1987), педагога, організатора освіти / О. Міхно // Освіта і суспільство.. – Київ, 2025. – № 5 (86). – С. 45.

З 1958 – професор кафедри педагогіки Київського університету, завідувач цієї кафедри; у 1981–87 – науковий консультант аспірантів. Розробляв проблеми навчально-виховної роботи у вищій школі, очолював групу викладачів і наукових співробітників, що займалися дослідженням питань дидактики вищої школи. За його керівництва й безпосередньої участі в університеті для студентів, яких готували до роботи у вищій школі (філософів, істориків), аспірантів і молодих викладачів читали курс "Основи педагогіки вищої школи". Опублікував праці "Вимоги до лекцій на заочному відділенні", "Шляхи підвищення рівня педагогічної підготовки студентів Київського університету", "Педагогіка в Київському університеті за 50 років".

Грінченко Борис Дмитрович – педагог

201. **Гайдаш О.** Сучасна національна українська школа: спроба спільних несвяткових рефлексій / О. Гайдаш, А. Пройдаков ; спілкувалася Я. Фруктова // Вечірній Київ. – Київ, 2025. – Верес. (№ 6). – С. 8–12.

Майже 150 років тому народний вчитель, автор першого "Словаря української мови", шкільних підручників, серед яких: "Українська граматики" та "Рідне слово", редактор фахових видань, зокрема "Народні вчителі і вкраїнська школа", очільник київської "Просвіти" – Борис Грінченко у своїх літературних творах без прикрас описував долю педагогів тих часів.

202. **Столярова А.** Портрет, створений листами. Світлій пам'яті Бориса Грінченка / А. Столярова // Слово Просвіти. – Київ, 2025. – 4–17 груд. (№ 48/49). – С. 14.

Про нього говорили, писали і думали – видатний український письменник, поет, педагог, лексикорграф, літературознавець, етнограф, історик, публіцист, учитель життя, пророк, апостол, видавець, просвітянин, громадсько-культурний і політичний діяч, автор першого словника української мови.

Зарецький Віктор Іванович – художник і педагог

203. **Дацюк Г.** "Віктор Зарецький. 100" / Г. Дацюк // Слово Просвіти. – Київ, **2025**. – 25–31 груд. (№ 51/52). – С. 9.

До 100-річчя Віктора Зарецького: ретроспективна виставка у Національному музеї Тараса Шевченка в Києві. 2025 року відзначаємо 100-річчя Віктора Зарецького – митця, який перетворив живопис на форму мислення. Лауреат Шевченківської премії, художник, який поєднав академічну школу, модернізовані народні образи та естетику європейської сецесії, створивши нову пластичну мову – глибоку, інтелектуальну, українську.

Зейдель Роберт (Robert Seidel) – педагог

204. **Міхно О.** 175 років від дня народження Роберта Зейделя (Robert Seidel, 1850–1933), швейцарського педагога, теоретика трудової школи / О. Міхно // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 45.

Зейдель Роберт – швейцарський педагог, один з теоретиків "трудової школи", професор Цюрихського університету. У 1880-х висунув концепцію трудової школи, яка, на його переконання, могла існувати лише тоді, коли суспільство визнає працю основою культури й виховання. Головні положення цієї концепції викладено в працях "Ручна праця – наріжний камінь гармонійної освіти" (1901), "Трудова школа, трудовий принцип і трудовий метод" (1910), "Школа майбутнього – трудова школа" (1919), "Цілі виховання" (1921).

Кучабський Василь Васильович – військовий діяч

205. **Міхно О.** 130 років від дня народження Василя-Дмитра Кучабського (1895–1971), історика, публіциста, автора перших українських підручників із військової справи / О. Міхно // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 6 (87). – С. 45.

Український історик, публіцист, політик, громадський і військовий діяч; учасник Першої світової війни у складі Українських січових стрільців, автор перших українських підручників з військової справи. У 1923 емігрував до Німеччини і в 1930 у Берлінському університеті здобув ступінь доктора

філософії. У 1935 влаштувався працювати до університету м. Кіль. У цей час розкрилася інші обдарування Кучабського – історика й політичного мислителя. Він є автором праць "Україна і Польща", "Січові Стрільці. Воєнно-історичний нарис", "Українська дипломатія та держави Антанти в 191 р.", "Симон Петлюра в світлі історії".

Педагоги України

206. Попик В. Біографічне видання загальнонаціонального значення / В. Попик // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 48.

Рец. на кн.: Педагоги України (друга половина XIX – початок XXI ст.): енци. біографічний слов. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; [авт.: Березівська Л. Д., Сухомлинська О. В., Коляда Н. М., Кочубей Т. Д., та ін.; наук. ред. Березівська Л. Д.]. Електрон. Вид. – Вінниця, 2025. – 510 с.

Пуріч Стефан – професор Департаменту гуманітарних і суспільно-політичних наук (Румунія)

207. Лук'янова Л. Слово на пошану професора Стефана Пуріча з нагоди його 60-ліття / Л. Лук'янова // Освіта і суспільство. – Київ, **2025**. – № 5 (86). – С. 21.

У вересні цього року відзначив 60-літній ювілей проректор з університетського іміджу, міжнародних відносин та європейського розвитку Університету Штефана чел Маре (Сучава, Румунія), професор Департаменту гуманітарних і суспільно-політичних наук Стефан Пуріч. З іменем професора пов'язано активну партнерську співпрацю між університетом, Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, закладами вищої освіти України.

Русова Софія Федорівна

208. **Русова С.** "У народа, що живе вільно, є дві святині: власна школа і власне військо" / С. Русова ; записала Т. Скирда // Слово Просвіти. – Київ, 2025. – 9–15 жовт. (№ 40). – С. 8–9.

25 вересня 2025 року в Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого відбувся круглий стіл на тему "Феномен Софії Русової – садівниці, книжниці, просвітянки, предтечі української школи, виховательки поколінь". Лейтмотив заходу – цитата С. Русової: "У народа, що живе вільно, є дві святині: власна школа і власне військо". Ініціаторкою, співорганізаторкою, модераторкою, натхненницею заходу була відома українська журналістка, голова Громадської організації "Жіночий центр «Спадщина»" Галина Дацюк.

Сергієнко Дмитро Лаврович – педагог і науковець

209. **Вербицький В.** Дмитро Сергієнко: соціально-педагогічні погляди та освітня діяльність (1911–1984 рр.) / В. Вербицький // Кафедра педагогіки Київського університету: історичний поступ та сучасність : наук. зб. ст. авт.-учасників Всеукр. наук.-теорет. конф. з міжнар. участю (10–11 квіт. 2025 р.), присвяч. 175-річчю створення каф. педагогіки / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ф-т психології, Каф. Педагогіки ; [передм. А. А. Марушкевич]. – Київ : Компринт, 2025. – С. 70–74.

Сергійчук Володимир – професор Київського університету, історик. педагог

210. **Відзначили** дослідників Голодомору // Слово Просвіти. – Київ, 2025. – 18–24 груд. (№ 50). – С. 8.

27 листопада, до Дня вшанування пам'яті жертв Голодомору-геноциду, Православна Церква України вручила високі церковні нагороди двом видатним дослідникам злочину комуністичного режиму, вчиненого проти української нації. Від імені Митрополита Київського і всієї України Епіфанія відзнаки вручив Архімандрит Михайлівського Золотоверхого монастиря отець Феодосій. Орденом святого великомученика Юрія Переможця "за

жертвність у захисті добра та правди" нагороджено професора Володимира Сергійчука – завідувача кафедри історії світового українства Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Професор Сергійчук здійснив величезний внесок у розкриття злочинів кремля проти української нації. Протягом понад 15 років він працював в архівах України, по крихтах збираючи дані про знищених дітей у роки геноциду.